

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

FILOZOFICKÁ FAKULTA
PALACKÝ UNIVERSITY OLOMOUC
(OLOMOUC, ČESKÁ REPUBLIKA)

THE UNIVERSITY OF ECONOMICS
AND HUMAN SCIENCES IN WARSAW
(WARSAW, POLAND)

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

IX МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

15 листопада 2024 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

FILOZOFICKÁ FAKULTA
PALACKÝ UNIVERSITY OLOMOUC
(OLOMOUC, ČESKÁ REPUBLIKA)

THE UNIVERSITY OF ECONOMICS
AND HUMAN SCIENCES IN WARSAW
(WARSAW, POLAND)

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

IX МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

15 листопада 2024 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2024

УДК 81'37

П 78

Проблеми лінгвістичної семантики: IX Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (15 листопада 2024 року).

П 78 Збірник матеріалів. Рівне: РДГУ, 2024. 126 с.

The Problems of Linguistic Semantics: The 9th International Scientific and Practical Internet Conference (November 15, 2024). The Collection of Conference Proceedings. Rivne: RSUH, 2024. 126 p.

У збірнику матеріалів IX Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми лінгвістичної семантики» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем лінгвістичної семантики: когнітивної та культурної семантики, зіставної семантики, фонетичної, лексичної та граматичної семантики, семантики і прагматики мовних одиниць, семантики тексту і дискурсу, семантики і перекладу.

The Collection of Conference Proceedings «The Problems of Linguistic Semantics» focuses on the topical issues of Linguistic Semantics: Cognitive and Cultural Semantics, Contrastive Semantics, Phonetic, Lexical and Grammatical Semantics, Semantics and Pragmatics of Linguistic Items, Semantics of Text and Discourse, Semantics and Translation.

УДК 81'37

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Константинова О.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Станіславчук Н.І.**, доктор філософії (PhD), доцент; **Тарасюк Н.Ю.**, канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент

Рекомендовано до друку Вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(*протокол № 11 від 31.10.2024 р.*)

©Автори публікацій, 2024

©Рівненський державний гуманітарний університет, 2024

ЗМІСТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

АРХАНГЕЛЬСЬКА А.М.	ДИНАМІКА УКРАЇНСЬКОГО ФЕМІНІННОГО ЛЕКСИКОНУ: У ПОШУКАХ «СВОГО» ТА «ЧУЖОГО»	6
KAPRANOV Ya.	CRITICAL DETERMINANTS OF PUBLIC PREJUDICE TOWARDS INTEGRATING EU LANGUAGE POLICIES INTO POLISH EDUCATION THROUGH DIGITAL TRANSFORMATIONS	9
IWANOWSKA B.	UNDERSTANDING PUBLIC RESISTANCE TO EU POLITICAL STRATEGIES: THE ROLE OF DIGITAL SCIENCE IN POLISH EDUCATION AND RESEARCH	12
STADNICZEŃKO D.	BREAKING BARRIERS: ADDRESSING PUBLIC SKEPTICISM ABOUT EU LEGAL STANDARDS IN POLISH RESEARCH AND EDUCATION THROUGH DIGITAL TOOLS	15
WIERZCHOWSKI T.	PUBLIC PERCEPTIONS OF EU HISTORICAL NARRATIVES IN POLISH EDUCATION: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES OF DIGITAL INTEGRATION	19
СІРАНЧУК Н.М.	МЕТОДИЧНІ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В АСПЕКТІ ЛЕКСИЧНОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ	23
БІСОВЕЦЬКА Л.А., СУРЖУК Т.Б.	ВИВЧЕННЯ ДІАЛЕКТИЗМІВ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	26
IVANCHENKO M., ТОКАІ V.	LEXICAL-SEMANTIC GROUP <i>ENTICE</i> IN ENGLISH	29
КАЛІНІЧЕНКО М.М.	ВПЛИВ ТЕОРІЇ ЖАКА ДЕРРІДА НА ТЕОРІЮ І ПРАКТИКУ ПЕРЕКЛАДУ	31
ПАВЛОВА О.І.	ТЕРМІНОЛОГІЧНА НОМІНАЦІЯ: ЇЇ СПЕЦИФІКА, ОБ'ЄКТИ, СПОСОБИ І ЗАСОБИ	34
ПІЦКОВА А.Ю.	ВИВЧЕННЯ РІЗНИХ ВИДІВ НАГОЛОСУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	36
СОКОЛ Н.В.	ФОРМУВАННЯ ВМІННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ КОРИСТУВАТИСЯ ДОВІДКОВО-ІНФОРМАЦІЙНИМ АПАРАТОМ ДИТЯЧИХ КНИЖОК	39

ТКАЧУК М.Р.	ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВИХ УМІНЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З ОПОРОЮ НА ТВОРИ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ	42
ШОСТАК А.В.	СЕМАНТИКА ЗАЙМЕННИКА В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ	45

ПРОБЛЕМИ КОГНІТИВНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ СЕМАНТИКИ

АЛАДЬКО Д.О.	МЕТОНІМІЯ ЯК МЕХАНІЗМ СЕМАНТИЧНОЇ ДЕРИВАЦІЇ	48
БЛОГРУД Г.А.	ВІДОБРАЖЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ АНТИЧНОСТІ В ЛАТИНСЬКІЙ ФРАЗЕОЛОГІЇ: КОГНІТИВНІ ТА КУЛЬТУРНІ СТЕРЕОТИПИ	50
ЦУПРУН Т.В.	ФРЕЙМОВА СТРУКТУРА КОНЦЕПТУ	54
ДЕМЕНЧУК D.	КОНЦЕРТ <i>PRACA KOBIEŃ W UJĘCIU</i> <i>SOCJOLINGWISTYCZNYM</i>	56
МИСЬКО Д.Г.	КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПРОСТОРОВОГО КОДУ КУЛЬТУРИ В АНГЛІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ	60
ПАВЛІВ А.А.	АНТРОПОМОРФНИЙ КОД КУЛЬТУРИ У ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ	63

ПРОБЛЕМИ ЗІСТАВНОЇ СЕМАНТИКИ

БОЛОТНЮК Н.А.	ЗІСТАВНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИКОРИСТАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З КОМПОНЕНТОМ ЧАСТИНОЮ ТІЛА В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	66
ГРИЦУК О.А.	ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ФРАЗЕОЛОГІЇ	69

ФОНЕТИЧНА, ЛЕКСИЧНА І ГРАМАТИЧНА СЕМАНТИКА

ЛЕМІШ Н.Є.	ФІКСАЦІЯ ПРИЧИНОВОГО ЗНАЧЕННЯ У СПОЛУЧНИКІВ У ГРАМАТИЧНИХ СЛОВНИКАХ	72
СОВТИС Н.М., ЛУЖЕНЕЦЬКА К.Д.	АНГЛІЦИЗМИ В ПОЛЬСЬКІЙ МОВІ	75
ОРЕЛ І.І.	ТИПИ ПРЕСУПОЗИЦІЙ ФРАЗЕОЛОГІЧНОГО СЕМІОЗИСУ	78
ТАРАСЮК Н.Ю.	СЛОВОТВІРНО-ДЕРИВАЦІЙНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МОРФЕМ	81

СЕМАНТИКА І ПРАГМАТИКА МОВНИХ ОДИНИЦЬ

ДЕЙКУН О.І.	СЕМАНТИЧНІ ФУНКЦІЇ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З НАЗВОЮ ЧАСТИН ТІЛА В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	84
СИВОРИГ Н.В.	ПРИСЛІВ'Я І ПРИКАЗКИ З КОМПОНЕНТОМ- ОРНІТОНІМОМ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ ЯК ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	86

СЕМАНТИКА ТЕКСТУ І ДИСКУРСУ

КУЧМА Т.В.	ВИКОРИСТАННЯ ЛАПОК У ТВОРАХ О. ПРОЙСЛЕРА	90
ЧЕБЕРЯК А.М., ГОРБАНЬ П.С.	СЛЕНГОВІ ОДИНИЦІ У РОМАНІ ДЖ. Д. СЕЛІНДЖЕРА «THE SATCHER IN THE RYE»	93
ШЕЛЕПАЛО К.С.	ЛЕКСИЧНІ ЕКСПРЕСИВИ В РОМАНІ ДЖЕКА КЕРУАКА «НА ДОРОЗІ»	96

СЕМАНТИКА І ПЕРЕКЛАД

ДЕМЕНЧУК О. МІЗІН К.І.	STYLISTIC ASPECTS OF TRANSLATION УТОЧНЕННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ВІДПОВІДНИКІВ ЗА ДОПОМОГОЮ НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПАРАЛЕЛЬНОГО КОРПУСУ PARAROOK	99 103
СОВТИС Н.М., АДАХ Н.А.	ТРАНСКОДУВАННЯ ЯК СПОСІБ ВІДТВОРЕННЯ КУЛЬТУРНО-СПЕЦИФІЧНОЇ ЛЕКСИКИ У НЕХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ	106
КОНСТАНТИНОВА О.В. КУЧЕРЕНКО М.В.	ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ ВНУТРІШНІХ І ЗОВНІШНІХ РИС ЛЮДИНИ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ	109 112
КАБАНОВА С.В.	ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ МОДАЛЬНОСТІ У ПЕРЕКЛАДАХ АКТИВ ПРАВА ЄС	115
МАЦЮК О.В.	ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ НІМЕЦЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З КУЛІНАРНИМ КОМПОНЕНТОМ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ НІМЕЦЬКИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ)	118
TASAZH V.	TRANSLATION OF SLANG IN CINEMATIC DISCOURSE	121
ГУРИК Н.М.	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ІДИОМ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ	124

ПРОБЛЕМИ ЗІСТАВНОЇ СЕМАНТИКИ

УДК 81'373

Болотнюк Н.А., магістрант
Рівненський державний гуманітарний університет
(Рівне, Україна)

ЗІСТАВНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИКОРИСТАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З КОМПОНЕНТОМ ЧАСТИНОЮ ТІЛА В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Фразеологізми, або ідіоматичні вирази, є невід'ємною частиною будь-якої мови, відображаючи особливості національної культури, традицій та світогляду народу. Одним із цікавих аспектів у вивченні фразеології є дослідження тих фразеологічних одиниць, які містять у своєму складі компонент, що є частиною тіла людини. Ці фразеологізми є особливо цікавими, оскільки вони демонструють тісний зв'язок між мовою та людським досвідом, а також дозволяють краще зрозуміти особливості мислення та сприйняття світу різними мовними спільнотами (Ажнюк, 2013).

Зіставний аналіз фразеологізмів з компонентом частиною тіла в англійській та українській мовах є важливим, оскільки він допомагає виявити спільні та відмінні риси у фразеологічних картинах світу цих двох мов, а також розкрити особливості мовної концептуалізації та категоризації дійсності (Ажнюк, 2013).

Отже, метою є проведення детального зіставного аналізу використання фразеологізмів з компонентом частиною тіла в англійській та українській мовах, виявлення спільних і відмінних рис у їхній семантиці, структурі та функціонуванні.

Англійська мова характеризується багатством та різноманітністю фразеологізмів, в яких використовуються компоненти, що позначають частини тіла людини. Такі фразеологічні одиниці охоплюють широкий спектр значень і використовуються для вираження різноманітних аспектів людського життя, емоцій, поведінки тощо (Білозор, 2020).

Одним із найбільш вживаних компонентів у англійських фразеологізмах є голова (head). Наприклад: *to have a good head on one's shoulders* (Oxford Dictionary) «бути розсудливим, розумним»,

to put one's head together (Oxford Dictionary) «об'єднати зусилля», *to lose one's head* (Oxford Dictionary) «втратити самовладання», *to keep a cool head* (Oxford Dictionary) «зберігати спокій». Ці фразеологізми демонструють, що голова в англійській мовній картині світу асоціюється з розумом, інтелектом та здатністю приймати зважені рішення.

Іншим поширеним компонентом є око (eye). Англійські фразеологізми з цим компонентом часто виражають спостереження, увагу та нагляд, наприклад, *to keep an eye on* (Oxford Dictionary) «пильнувати за», *to be all eyes* (Oxford Dictionary) «пильно спостерігати», *to turn a blind eye* (Oxford Dictionary) «закривати очі на щось». Також фразеологізми з компонентом *eye* можуть позначати розуміння, сприйняття або критичне ставлення, як-от *in the eye of the beholder* (Oxford Dictionary) «в очах спостерігача», *to see eye to eye* (Oxford Dictionary) «бути однієї думки», *to cast a critical eye* (Oxford Dictionary) «критично оцінювати».

Серед інших поширених компонентів частин тіла в англійських фразеологізмах можна виокремити:

– *вухо (ear): to have an ear for music* «мати слух до музики», *to turn a deaf ear* «не звертати уваги» (Oxford Dictionary);

– *ніс (nose): to be led by the nose* «бути під чийось впливом», *to turn up one's nose* «зневажливо ставитись» (Oxford Dictionary);

– *рука (hand): to lend a hand* «допомогти», *to have a free hand* «мати вільні руки», *to bite the hand that feeds you* «зрадити того, хто тебе годує» (Oxford Dictionary);

– *нога (foot): to get a foot in the door* «зробити перший крок», *to be on one's last legs* «бути на ладан», *to put one's foot down* «наполягати на своєму» (Oxford Dictionary).

Фразеологізми з компонентом частиною тіла в англійській мові демонструють тісний зв'язок між мовою та досвідом людини. Вони відображають особливості сприйняття та концептуалізації дійсності носіями англійської мови, а також виконують різноманітні функції, такі як опис емоційного стану, характеру, поведінки, оцінки тощо.

Українська мова також характеризується великою кількістю фразеологізмів, які містять у своєму складі компоненти, що позначають частини тіла людини. Ці фразеологічні одиниці виражають різноманітні аспекти людського досвіду та відображають особливості української мовної картини світу.

Як і в англійській мові, одним із найбільш поширених компонентів у українських фразеологізмах є голова (голова). Наприклад, *збивати з пантелику* (ФСУМ), *забивати голову* (ФСУМ), *тримати в голові*, *повертати голову* (ФСУМ). Ці фразеологізми демонструють, що голова в українській мовній свідомості асоціюється з мисленням, пам'яттю та інтелектом.

Інший продуктивний компонент - око. Українські фразеологізми з цим компонентом часто виражають спостереження, увагу та сприйняття, наприклад, *дивитися крізь пальці*, *мати очі на потилиці*, *замилувати очі* (ФСУМ). Також фразеологізми з компонентом «око» можуть позначати розуміння, оцінку або ставлення, як-от *бачити наскрізь*, *позирати вовчим оком*, *дивитися в корінь*.

Серед інших поширених компонентів частин тіла в українських фразеологізмах можна виокремити:

- *вухо: в одне вухо влетіло, в друге вилетіло, затикати вуха, прислухатися;* (ФСУМ)
- *ніс : задирати носа, тримати ніс за вітром, совати носа;* (ФСУМ)
- *рука : подавати руку допомоги, розв'язувати руки, перекладати з рук у руки;* (ФСУМ)
- *нога : ставити ногу на шю, стояти на своєму, ноги не носять.* (ФСУМ)

Фразеологічні одиниці, до складу яких входять назви частин тіла, є одними з найбільш поширених і семантично різноманітних у фразеологічному фонді української мови. Вони охоплюють різноманітні сфери життя та діяльності людини, відображаючи її багатогранний внутрішній і зовнішній світ. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що соматичні фразеологізми в українській мові становлять вагому частину її фразеологічного складу. Вони представлені різноманітними структурно-семантичними типами: субстантивними, дієслівними, ад'єктивними, адвербіальними, вигуківими та модальними конструкціями. Цей факт свідчить про високу продуктивність і функціональну значущість соматичної фразеології в мові.

Аналіз соматичних фразеологізмів дав змогу виявити, що частини тіла людини, номіновані в їхньому складі, виступають важливим елементом узагальненої характеристики людини, її

фізичного, психічного, емоційного, інтелектуального, морального та соціального станів.

Проведене дослідження демонструє, що фразеологізми з назвами частин тіла в українській мові відображають широкий спектр значень, пов'язаних із характеристикою людини. За їхньою допомогою можна всебічно охарактеризувати як зовнішні, так і внутрішні особливості людини, описати її фізичний та емоційний стан, риси характеру, особливості поведінки, розумові здібності, соціальний статус тощо.

Список використаних джерел:

- Ажнюк, Б. М. (2013). Фразеологічні одиниці з соматичним компонентом: порівняльний аналіз в українській та англійській мовах. *Мовознавство*, 2, 38-45.
- Білозір, Л. І. (2020). Аксіологічні особливості фразеологізмів англійської мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*, 45(1), 84-87.
- Ужченко, В.Д., & Ужченко, Д.В. (2016). *Фразеологічний словник української мови*. Київ: Освіта.
- Farrow, J. J. (2018). *The Oxford Dictionary of English Idioms*. Oxford: Oxford University Press.

УДК 81'373

Грищук О.А., магістрантка
Рівненський державний гуманітарний університет
(Рівне, Україна)

ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ФРАЗЕОЛОГІЇ

Фразеологія є важливим складником національної мовної системи, яка, з одного боку, відображає світоглядні засади народу, а з іншого – формує мовну картину світу. Значне місце у фразеологічному фонді обох мов займають гендерно марковані вислови, які репрезентують суспільні уявлення про чоловічу та жіночу роль. Гендерні стереотипи, закріплені в мовленні, впливають на формування соціокультурної моделі поведінки, передаючи поколінням усталені норми. Оскільки фразеологізми передають історично зумовлені уявлення, вони часто виявляють соціальні упередження та закріплюють певні ролі, що може відрізнитися залежно від національних особливостей (Павленко, 2020).

Наукове видання

ПРОБЛЕМИ
ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

Збірник матеріалів
IX Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
15 листопада 2024 року, м. Рівне

THE PROBLEMS
OF LINGUISTIC SEMANTICS

The Collection of Conference Proceedings
The 9th International Scientific and Practical Internet Conference
November 15, 2024, Rivne

Формат 60x84^{1/16}.
Папір офсетний. Друк ризографічний.
Гарнітура Century Schoolbook.
Авт. арк. 6,6. Наклад 100.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, 33000, вул. Ст. Бандери, 12,
тел.: (0362) 26-48-83

Друк: «ПараГраф+»,
м. Рівне, 33000, вул. Гетьмана Мазепи, 6/8,
тел.: (0362) 26-49-27